2024/2121

2024.8.6.

Nyilatkozat a bíróság *Komstroy*-ügyben hozott ítéletének és az Energia Charta Egyezmény 26. cikke EU-n belüli választottbírósági eljárások alapjaként való alkalmazhatatlanságára vonatkozó közös egyetértésnek a jogkövetkezményeiről

AZ EURÓPAI UNIÓ ÉS A TAGÁLLAMAI KORMÁNYAINAK KÉPVISELŐI ÁLTAL 2024. JÚNIUS 26-ÁN TETT

SZEM ELŐTT TARTVA az Európai Közösségek nevében az 1997. szeptember 23-i 98/181/EK, ESZAK, Euratom tanácsi és bizottsági határozattal (HL L 69., 1998.3.9., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 12. fejezet, 2. kötet, 24. o.) jóváhagyott, 1994. december 17-én Lisszabonban aláírt és időnként módosított Energia Charta Egyezményt (HL L 380., 1994.12.31., 24. o.; magyar nyelvű különkiadás 12. fejezet, 1. kötet, 199. o.; a továbbiakban: az Energia Charta Egyezmény);

SZEM ELŐTT TARTVA a szerződések jogáról szóló bécsi egyezményben kodifikált nemzetközi szokásjogi szabályokat,

FIGYELEMBE VÉVE, hogy az Energia Charta Egyezmény 1. cikkének (3) bekezdése értelmében vett regionális gazdasági integrációs szervezet tagjai ezennel közös egyetértésüket fejezik ki a szerződésnek a közöttük fennálló kapcsolatokban történő értelmezése és alkalmazása tekintetében,

EMLÉKEZTETVE arra, hogy az Energia Charta Egyezményből való kilépés nem érinti az e Nyilatkozatot aláíró fél regionális gazdasági integrációs szervezetében betöltött tagságát, és nem zárja ki az említett szerződés értelmezésére és alkalmazására vonatkozó közös egyetértés kialakításához fűződő érdeket mindaddig, amíg megállapítható, hogy az az adott tag tekintetében joghatásokat vált ki, különös tekintettel az Energia Charta Egyezmény 47. cikkének (3) bekezdésére,

SZEM ELŐTT TARTVA az Európai Unióról szóló szerződést (EUSZ), az Európai Unió működéséről szóló szerződést (EUMSZ), az Európai Atomenergia-közösséget létrehozó szerződést (Euratom), valamint az Európai Unió és az Euratom jogának általános elveit,

FIGYELEMBE VÉVE, hogy ahol e Nyilatkozat az Európai Uniót említi, ez annak jogelődjét, az Európai Gazdasági Közösséget, majd az Európai Közösséget is magában foglalja az azelőtti időszakra vonatkozóan, hogy az Európai Unió felváltotta az Európai Gazdasági Közösséget,

EMLÉKEZTETVE ARRA, hogy az Állandó Nemzetközi Bíróság (*Question of Jaivorzina [Polish–Czechoslovakian Frontier*), tanácsadói vélemény, [1923] PCIJ B. sorozat, 8. szám, 37. pont) és a Nemzetközi Bíróság (*Reservations on the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide, tanácsadói vélemény,* [1951] CIJ Reports, 15. szám, 20. o.) ítélkezési gyakorlatával összhangban az adott jogszabály hiteles értelmezésére az adott nemzetközi megállapodás részes feleinek van joga,

EMLÉKEZTETVE arra, hogy az Európai Unió tagállamai az uniós és az Euratom-jog hiteles értelmezésének jogát az Európai Unió Bíróságára (EUB) ruházták, amint azt az EUB a 2006. május 30-i Bizottság kontra Írország (Mox Plant) ítéletében (C-459/03, ECLI:EU:C:2006:345, 129–137. pont) kifejtette, amelyben kimondta, hogy az uniós és az Euratom jog értelmezésére és alkalmazására vonatkozó kizárólagos hatáskör kiterjed azon nemzetközi megállapodások értelmezésére és alkalmazására, amelyeknek az Unió, az Euratom és a tagállamok részes felei, két tagállam vagy az Unió vagy az Euratom és valamely tagállam közötti viszonyban,

EMLÉKEZTETVE ARRA, hogy az EUMSZ 344. cikke és az Euratom-Szerződés 193. cikke értelmében az Európai Unió tagállamainak nincs joguk arra, hogy az EUSZ, az EUMSZ és az Euratom értelmezésére vagy alkalmazására vonatkozó vitáikat az azokban előírtakon kívül más vitarendezési módszernek vessék alá,

EMLÉKEZTETVE ARRA, hogy a 2018. március 6-i *Achmea*-ügyben (C-284/16) (ECLI:EU:C:2018:158) az EUB úgy ítélte meg, hogy az EUMSZ 267. és 344. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes a tagállamok között létrejött nemzetközi megállapodásban szereplő olyan rendelkezés, amelynek értelmében e tagállamok egyikének beruházója a másik tagállamban végrehajtott beruházásokkal kapcsolatos jogvita esetén ez utóbbi tagállammal szemben választottbíróság előtt indíthat eljárást, amely bíróság hatáskörét e tagállam köteles elfogadni,

EMLÉKEZTETVE az Európai Unió azon megismételt álláspontjára, amely szerint az Energia Charta Egyezmény nem alkalmazandó az EU-n belüli kapcsolatokban, és hogy az Európai Uniónak, az Euratomnak és tagállamainak nem az volt, és nem is lehetett az a szándéka, hogy az Energia Charta Egyezmény kötelezettségeket keletkeztessen közöttük, mivel ez az egyezmény a harmadik országokkal folytatott energiaügyi együttműködés keretének létrehozása céljából az Európai Unió külső energiapolitikai eszközéről szóló tárgyalások eredményeként jött létre, míg ezzel szemben az Unió belső energiapolitikája a belső energiapiac létrehozását célzó, kidolgozott szabályrendszerből áll, amely kizárólag a tagállamok közötti kapcsolatokat szabályozza,

EMLÉKEZTETVE arra, hogy az 1/20. sz. véleményében (ECLI:EU:C:2022:485, 47. pont) megerősített, 2021. szeptember 2-i Komstroy-ítéletében (C-741/19, ECLI:EU:C:2021:655, 66. pont) (a továbbiakban: Komstroy-ítélet) az EUB kimondta, hogy az Energia Charta Egyezmény 26. cikke (2) bekezdésének c) pontját úgy kell értelmezni, hogy az nem alkalmazandó az egyik tagállam és egy másik tagállam beruházója között az utóbbi által az első tagállamban megvalósított beruházással kapcsolatban felmerült jogvitákra,

EMLÉKEZTETVE arra, hogy az Energia Charta Egyezménynek a Komstroy-ítéletben szereplő értelmezése, az illetékes bíróság által adott és a nemzetközi közjog egyik általános elvét tükröző értelmezésként, az az Energia Charta Egyezménynek az Európai Unió, az Euratom és tagállamaik általi jóváhagyásától kezdve alkalmazandó,

TEKINTETTEL ARRA, hogy az EUMSZ 267. és EUMSZ 344. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az Energia Charta Egyezmény 26. cikkének olyan értelmezése, amely lehetővé teszi az egyrészről az Európai Unió egyik tagállamának beruházója, másrészről az Európai Unió egy másik tagállama, az Európai Unió vagy az Euratom közötti jogviták választottbíróság előtti rendezését (a továbbiakban: EU-n belüli választottbírósági eljárás), valamint

FIGYELEMBE VÉVE, hogy mindenesetre amennyiben a vitákat nem lehet békés úton rendezni, az egyik fél a nemzeti joggal összhangban bármikor dönthet úgy, hogy egy tagállam (vagy egyes esetekben az Európai Unió vagy az Euratom) és egy másik tagállam beruházója közötti vitákat rendezés céljából a joghatósággal rendelkező bíróság vagy közigazgatási bíróság elé terjeszti, amint azt a többek között az Európai Unió Alapjogi Chartájában rögzített általános jogelvek és az alapvető jogok tiszteletben tartása garantálja,

EGYETÉRTVE az e Nyilatkozatban kifejtett közös egyetértéssel, amely szerint egy olyan rendelkezés, mint az Energia Charta Egyezmény 26. cikke, a múltban nem szolgálhatott és jelenleg vagy a jövőben sem szolgálhat jogalapként az egyik tagállamból származó beruházó által egy másik tagállamban végrehajtott beruházásokkal kapcsolatban indított választottbírósági eljáráshoz,

ÚJÓLAG HANGSÚLYOZVA a Lisszaboni Szerződést elfogadó kormányközi konferencia záróokmányához csatolt 17. nyilatkozatot, amely emlékeztet arra, hogy a Szerződések és az Unió által a Szerződések alapján elfogadott jogszabályok elsőbbséget élveznek a tagállamok jogával szemben, és hogy az elsőbbség elve kollíziós szabálynak minősül kölcsönös kapcsolataikban,

EMLÉKEZTETVE következésképpen arra, hogy az uniós tagállamok által a nemzetközi jog alapján kötött nemzetközi megállapodások csak annyiban alkalmazhatók az EU-n belüli kapcsolatokban, amennyiben rendelkezései összeegyeztethetők az uniós szerződésekkel,

FIGYELEMBE VÉVE, hogy mivel az Energia Charta Egyezmény 26. cikke nem alkalmazható az EU-n belüli választottbírósági eljárások jogalapjaként, az Energia Charta Egyezmény 47. cikkének (3) bekezdése sem terjedhet ki, és nem is volt hivatott kiterjedni az ilyen eljárásokra,

FIGYELEMBE VÉVE, hogy mivel az Energia Charta Egyezmény 26. cikke nem alkalmazható az EU-n belüli választottbírósági eljárások jogalapjaként, amennyiben EU-n belüli választottbírósági eljárás van folyamatban, az e Nyilatkozatot aláíró és az eljárásban érintett feleknek – akár alperesként, akár a beruházó székhelye szerinti államként – együtt kell működniük egymással annak biztosítása érdekében, hogy a szóban forgó választottbíróság tudomására hozzák e Nyilatkozat létezését, lehetővé téve a választottbíróság joghatóságának hiányára vonatkozó megfelelő következtetés levonását,

FIGYELEMBE VÉVE továbbá, hogy nem kell új EU-n belüli választottbírósági eljárást nyilvántartásba venni, és

MEGÁLLAPODVA ABBAN, hogy amennyiben mégis választottbírósági értesítést küldenek, az eljárásban érintett aláíró feleknek – akár alperesként, akár a beruházó székhelye szerinti államként – együtt kell működniük egymással annak biztosítása érdekében, hogy a szóban forgó választottbíróság tudomására hozzák e Nyilatkozat létezését, lehetővé téve annak azon megfelelő következtetésre jutását, hogy az Energia Charta Egyezmény 26. cikke nem szolgálhat jogalapként az ilyen eljárásokhoz,

FIGYELEMBE VÉVE azonban, hogy az EU-n belüli beruházási választottbírósági ügyekben hozott olyan egyezségek és választottbírósági ítéletek, amelyek már nem semmisíthetők meg vagy nem helyezhetők hatályon kívül, és amelyeket önkéntesen teljesítettek vagy véglegesen végrehajtottak, nem támadhatók meg,

SAJNÁLATÁNAK ADVA HANGOT AMIATT, hogy az Energia Charta Egyezmény 26. cikke alapján indított EU-n belüli választottbírósági eljárásokban választottbíróságok már hoztak, továbbra is hoznak és a jövőben még mindig hozhatnak választottbírósági határozatokat, amelyek az EUB értelmezései szerint is ellentétesek az Európai Unió és az Euratom szabályaival,

amiatt is SAJNÁLATÁNAK ADVA HANGOT, hogy az ilyen választottbírósági határozatok végrehajtási eljárások tárgyát képezik, többek között harmadik országokban is, továbbá hogy az Energia Charta Egyezmény 26. cikkén alapuló, EU-n belüli, folyamatban lévő választottbírósági eljárásokban a választottbíróságok nem tagadják meg a hatáskörüket és joghatóságukat, valamint hogy a választottbírósági intézmények továbbra is nyilvántartásba vesznek új választottbírósági eljárásokat, és azokat nem utasítják el nyilvánvalóan elfogadhatatlanként a választottbírósági eljárás kezdeményezéséhez szükséges hozzájárulás hiánya miatt,

FIGYELEMBE VÉVE ezért, hogy kifejezetten és egyértelműen meg kell ismételni az Európai Unió és tagállamai következetes álláspontját egy olyan eszköz révén, amely megerősíti az EUB által értelmezett Energia Charta Egyezmény értelmezésére és alkalmazására vonatkozó közös egyetértésüket, amennyiben az az EU-n belüli választottbírósági eljárásokra vonatkozik,

FIGYELEMBE VÉVE, hogy a Nemzetközi Bíróság 1970. február 5-i Barcelona Traction, Light and Power Company Limited (Belgium kontra Spanyolország) ítéletének (ICJ-jelentések, 1970., 3. o., 33. és 35. pont) és az EUB Komstroy-ügyben hozott ítéletének megfelelően az Energia Charta Egyezmény egyes rendelkezései a kétoldalú kapcsolatok szabályozására irányulnak,

FIGYELEMBE VÉVE ezért, hogy bármely ilyen eszköz csak az Európai Unió, az Euratom és tagállamaik, valamint tágabb értelemben az Energia Charta Egyezmény szerződő feleinek befektetői közötti kétoldalú kapcsolatokat érinti, és hogy ennek következtében ez a Nyilatkozat csak azokat a feleket érinti, amelyekre az Európai Unió mint az Energia Charta Egyezmény 1. cikkének (3) bekezdése szerinti regionális gazdasági integrációs szervezet szabályai vonatkoznak, és nem érinti az Energia Charta Egyezmény többi részes felének az említett szerződésből eredő jogainak gyakorlását vagy kötelezettségeik teljesítését,

EMLÉKEZTETVE ARRA, hogy az Európai Unió, az Euratom és tagállamaik tájékoztatták az Energia Charta Egyezmény többi szerződő felét arról a szándékukról, hogy megállapodást kössenek az Energia Charta Egyezmény értelmezésére és alkalmazására vonatkozóan,

FIGYELEMBE VÉVE, hogy ily módon, valamint az uniós és az Euratom-jog szerinti jogi kötelezettségeiknek megfelelően, de azon joguk sérelme nélkül, hogy – amennyiben helyénvalónak tartják – az EU-n belüli választottbírósági eljárásokkal kapcsolatban alperesként felmerült költségeik tekintetében ilyen követeléseket terjesszenek elő, az Európai Unió, az Euratom és tagállamaik biztosítják a *Komstroy*-ítéletnek való teljes körű és hatékony megfelelést, a meglévő választottbírósági határozatok végrehajthatatlanságát, valamint a választottbíróságok kötelezését, hogy haladéktalanul megszüntessék az EU-n belüli, folyamatban lévő választottbírósági eljárásokat, valamint a választottbírósági intézmények kötelezését, hogy az ICSID-egyezmény 36. cikkének (3) bekezdése és az SCC választottbírósági szabályai 12. cikke szerinti hatáskörükkel összhangban ne vegyék nyilvántartásba az EU-n belüli jövőbeli választottbírósági eljárásokat, valamint a választottbíróságok kötelezését arra, hogy bármely EU-n belüli választottbírósági eljárást jogalap nélkülinek nyilvánítsanak,

TUDATÁBAN ANNAK, hogy e Nyilatkozat olyan, a beruházó és állam közötti választottbírósági eljárásokra terjed ki, amelyekben az Európai Unió vagy annak tagállamai az Energia Charta Egyezmény 26. cikke alapján, bármely választottbírósági egyezmény vagy szabálykészlet alapján – ideértve az államok és más államok természetes és jogi személyei közötti beruházási viták rendezéséről szóló egyezményt (ICSID-egyezmény) és az ICSID választottbírósági szabályait, a stockholmi kereskedelmi kamara választottbírósági intézetének (SCC) választottbírósági szabályzatát, az Egyesült Nemzetek Nemzetközi Kereskedelmi Jogi Bizottságának (UNCITRAL) választottbírósági szabályait, valamint az ad hoc választottbírósági szabályokat is – az EU-n belüli jogviták részes felei,

FIGYELEMBE VÉVE, hogy e Nyilatkozat alapján az aláírók szándékában áll, hogy közös értelmezésüket hivatalos formába öntsék egy plurilaterális szerződés révén, amelynek szövegét e nyilatkozat aláírói megtárgyalták és parafálták annak jelzéseként, hogy a szöveg stabil, és minden tőlük telhetőt megtesznek annak érdekében, hogy kellő időben letétbe helyezzék az említett szerződést megerősítő, jóváhagyó vagy elfogadó okirataikat,

SZEM ELŐTT TARTVA, hogy e Nyilatkozat rendelkezései nem érintik annak lehetőségét, hogy az Európai Bizottság vagy bármely tagállam keresetet indítson az EUB-nél az EUMSZ 258., 259. és 260. cikke alapján,

A FENTIEK FIGYELEMBEVÉTELÉVEL AZ EURÓPAI UNIÓ ÉS TAGÁLLAMAI (A TOVÁBBIAKBAN: AZ ALÁÍRÓ FELEK)

NYILATKOZNAK ARRÓL, HOGY EGYETÉRTENEK ABBAN, HOGY AZ EU-N BELÜLI VÁLASZTOTTBÍRÓSÁGI ELJÁRÁSOK ALAPJAKÉNT AZ ENERGIA CHARTA EGYEZMÉNY 26. CIKKE NEM ALKALMAZHATÓ:

1. **Az aláíró felek az egyértelműség érdekében megerősítik, hogy közös egyetértésre jutottak az Energia Charta Egyezmény értelmezése és alkalmazása tekintetében, amely szerint az említett szerződés 26. cikke nem szolgálhat és soha nem is szolgálhatott jogalapként az EU-n belüli választottbírósági eljárásokhoz.**

   Ez a közös egyetértés az uniós jog következő elemein alapul:

   i. **az Európai Unió Bíróságának azon értelmezése, amely szerint az Energia Charta Egyezmény 26. cikke nem alkalmazandó, és soha nem kellett volna alkalmazni EU-n belüli választottbírósági eljárás alapjaként; valamint**

   ii. **az uniós jog elsőbbsége, amelyre a Lisszaboni Szerződést elfogadó kormányközi konferencia záróokmányához csatolt 17. nyilatkozat emlékeztet, mint a kölcsönös kapcsolataikban a normák kollíziója esetén irányadó nemzetközi jogi szabályra, amelynek következtében az Energia Charta Egyezmény 26. cikke semmiképpen nem alkalmazandó és nem is alkalmazható az EU-n belüli választottbírósági eljárások alapjaként.**

2. **Az aláíró felek az egyértelműség érdekében újólag megerősítik, hogy egyetértenek abban, hogy az Energia Charta Egyezmény 26. cikke szerinti EU-n belüli választottbírósági eljárások jogalapjának hiánya miatt az Energia Charta Egyezmény 47. cikkének (3) bekezdése nem terjedhet ki, és nem is lett volna kiterjeszthető az ilyen eljárásokra. Ennek megfelelően e tekintetben az Energia Charta Egyezmény 47. cikkének (3) bekezdése nem válthatott ki joghatást az EU-n belüli kapcsolatokban, ha egy tagállam e Nyilatkozatot megelőzően kilépett az Energia Charta Egyezményből, és nem válthat ki joghatást az EU-n belüli kapcsolatokban akkor sem, ha egy aláíró fél később kilép az Energia Charta Egyezményből.**

3. **Az egyértelműség érdekében az aláíró felek egyetértenek abban, hogy az (1) és (2) bekezdésben kifejtett közös értelmezéssel összhangban és annak sérelme nélkül, az Energia Charta Egyezmény 26. cikke nem alkalmazandó az EU-n belüli választottbírósági eljárások alapjaként, és hogy e tekintetben az Energia Charta Egyezmény 47. cikkének (3) bekezdése nem válthat ki joghatást az EU-n belüli kapcsolatokban.**

4. **Az (1)–(3) bekezdés nem érinti az Energia Charta Egyezmény egyéb rendelkezéseinek értelmezését és alkalmazását, amennyiben azok az EU-n belüli kapcsolatokat érintik.**

Ez a Nyilatkozat egy-egy eredeti példányban készült angol, bolgár, cseh, dán, észt, finn, francia, görög, holland, horvát, ír, lengyel, lett, litván, magyar, máltai, német, olasz, portugál, román, spanyol, svéd, szlovák és szlovén nyelven Brüsszelben,

2024. június 26-án.